

Değini

Mülkiye Uluslararası İlişkiler Kongresi

Üzerine Notlar

Erdem TEKÇİ*

Bu yıl ikincisi düzenlenen Mülkiye Uluslararası İlişkiler Kongresi, 15-16 Ekim 2018 tarihleri arasında gerçekleştirildi. Geçtiğimiz yıl “Ekim Devrimi’nin Yüzüncü Yılı: Sovyetler Birliği, Soğuk Savaş ve Uluslararası Sistem” başlığı ile Ankara Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü tarafından organize edilen kongrenin, bu yılki ana başlığı “Dönüşen Uluslararası Sistemde Devletlerin Dünyası” idi. Farklı üniversitelerden gelen 93 bildiri, biri açılış konuşması olmak üzere, 15 oturum içerisinde sunuldu. Bu bildiriler, kongrenin hemen akabinde bildiri kitapçığında yayınlandı.

Kongre gündeminin merkezinde tarihsel ve güncel bağlamı ile devletlerin geçirmekte olduğu dönüşüm yer aldı. Temalar belirlenirken tespit edilen “devletlerin bir dönüşüm içerisinde olduğu” olgusu, devletler gibi uluslararası sistemin de geçirmiş ve geçirmekte olduğu dönüşümlerle ilişkili bir düzlemde ele alındı. Buradan hareketle kongrenin ana temaları; *uluslararası ilişkiler disiplini içerisinde devletin kapsamış olduğu alan, devletin ve sistemin tarihsel dönüşümü, devletin uluslararası hukuktaki rolü, hukuksal bağlamda devletin geçirmiş olduğu dönüşüm, devlet ve istisna hâli, uluslararası örgütler, ülke-sınır-mekan, egemenlik-bağımsızlık, küreselleşme, neoliberalizm ve alternatif devlet teorileri* gibi başlıklar etrafında toplandı.

Hocaların hocası Mehmet Ali Ağaoğulları’nın başkanlığı ile gerçekleştirilen açılış oturumunda, devletlerin tarihsel arenada değişen üretim ve siyaset biçimlerine göre nasıl hayatta kaldığı ele alındı. Aynı zamanda kongrenin düzenleme kurulunda yer alan Erdem Denk, yapmış olduğu sunum ile dinleyicileri antik çağlardan günümüze, Mezopotamya’dan Yeni Dünya’ya ve oradan da Avrupa’ya doğru uzun bir yolculuğa çıkardı. Antik çağlar demişken, kongreye İstanbul Üniversitesi’nden katılan değerli arkeolog Mehmet Özdoğan, oturuma interdisipliner bir katkı sunarak arkeolojik veriler ışığında tarih öncesi çağlarda devlet ve bürokrasinin kurumsallaşmasını etkileyici bir biçimde anlattı. Ardından, Mülkiye’nin derin bir özlem beslediği Sayın İlhan Uzgel, sunuşunda kendine has üslubuyla küreselleşmeden, küresel sistemin krizlerle yeniden üretilen yapısından, neoliberal devlet modelinden ve emek süreçlerinde yaşanan dönüşümden bahsetti.

* Ankara Üniversitesi Avrupa Birliği ve Uluslararası Ekonomik İlişkiler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

Erel Tellal'ın başkanlığını yaptığı birinci oturumda, Ceyhun Gürkan uluslararası ilişkiler disiplinine maliye bilimi alanından katkıda bulundu. Gürkan, içinden geçmekte olduğumuz toplumsal, yönetsel ve siyasal dönüşümün, 2008 krizinin mi yoksa neoliberalizmin otuz yıldan beri ulaştığı aşamanın mı bir sonucu olduğunu tartıştı. Ancak bu soruya doğrudan cevap üretmektense, devlet ve sivil toplum yönetim ilişkilerinin dönüşümünün 2008 krizi ile kurumsallaştığını ve belki de bu kurumsallaşmanın kalıcı bir dönüşüme vesile olabileceğini iddia etti. Gürkan'a göre, bu krizi "devletin mali krizi" gibi yaşayan çevre ülkelerde kemer sıkma politikası adı altında uygulanan tasarruf politikaları, devlet borçlarının o borcun "toplumsallaştırılması" yoluyla ödenmesini hedeflemiştir. Bu doğrultuda Gürkan'a göre, bahsi geçen tasarruf politikaları, sosyal sigortalar sistemi, ücret rejimleri ve kamu harcamaları gibi alanları yeniden biçimlendirerek yalnız ekonomik değil, toplumsal ve yönetsel dönüşümlere de sebebiyet vermiştir. Bunun Avrupa açısından en önemli göstergesi, sosyal hak olarak isimlendirilen refah politikalarının, Gürkan'ın söylemiyle, popülist siyasetin oluşturduğu yeni bir nüfus politikasıyla sosyal yardım politikalarına dönüşmesidir.

Aynı oturumda söz alan Aslıgül Sarıkamış Kaya ise söz konusu sürecin uluslararası ilişkiler teorileri tarafından "yönetişim" olarak kavramsallaştırıldığını vurgulamıştır. Yönetişim, en genel hatlarıyla, yönetim süreçlerindeki devlet tekelinin çok merkezli bir yeni sisteme geçişini tarif etmektedir. Dolayısıyla, belirtilen sosyal güvenlik alanı yalnız devlet aracılığı ile değil, aynı zamanda uluslararası kurumlar ve uluslararası sivil toplum kuruluşları aracılığıyla da yönetilmeye başlamıştır. Bu yeni yönetim biçiminin ikinci boyutu ise kalkınma ve normatif gelişme hedeflerinin de küreselleşmeye başlamasıdır. Kalkınma ve gelişme hedeflerinin küreselleşmesi uluslararası ve bazı zamanlarda uluslar-üstü bir uzlaşmayı gerektirmiştir. Sarıkamış Kaya, bu yeni sistemin altını çizerek Avrupa Birliği'nin küresel yönetim biçimi içerisindeki rolünü vurgulamıştır.

Kongrenin diğer oturumlarının her birinde çok değerli sunumlar gerçekleştirilmiştir. Özellikle Melek Mutioğlu Özkesen, Zerrin Savaşan, Sıtkı Egeli, Menent Savaş Cazala, Didem Kayalı, Barış Teksoy, Atay Akdevelioğlu, Merve Özdemir-kiran Embel ve Mine Pınar Gözen Ercan'ın gerçekleştirdiği sunumlar, kimi yerde içerik açısından kimi yerde de pratik ve teknik açıdan özgün bir çerçeve ve keyifli bir anlatım içermiştir. Kongrenin dinleyicilerde bırakmış olduğu en büyük etki, sunumların ve oturumların interaktif ve birbirini destekleyen bir şekilde gerçekleştirilmesi olmuştur.

Uluslararası ilişkiler disiplininin devlet ve devletin dönüşümüne dair maliye, arkeoloji, siyaset bilimi, kamu yönetimi, sosyoloji ve hukuk gibi diğer alanlardan gelen farklı bakış açıları ile harmanlanması, literatüre önemli katkılar sunma potansiyeli taşımaktadır. Zira devletin dönüşümünün çok boyutlu (ulusal, bölgesel ve uluslararası) bir çerçevede ele alınması, içerisinden geçmekte olduğumuz si-

yasal, ekonomik ve toplumsal sürecin analiz edilmesine yönelik geniş bir perspektifin oluşumu mümkün kılmaktadır. Bütün bu sebeplerle kongre yalnız uluslararası ilişkiler alanı için değil, tüm sosyal bilimler alanı için verimli ve üretken bir buluşma olanağı sağlamıştır.

